

POJAVNOST I KORELACIJA SIMPTOMA DEPRESIJE I ŠKOLSKOG USPJEHA

Josipa Bajan, bacc. med. techn.

Škola za primalje

Vinogradska ulica 29, 10 000 Zagreb

bajanjosipa@gmail.com

Milena Logožar, univ. mag. med. techn.

Škola za primalje

Vinogradska ulica 29, 10 000 Zagreb

milena.logozar71@gmail.com

SAŽETAK

Depresija je stanje kontinuirano sniženog raspoloženja i gubitka energije koje utječe na misli, ponašanje, osjećaje i fizičko stanje osobe. Depresija kod adolescenata može oslabiti kognitivni, socijalni i emocionalni razvoj te nosi veliki rizik za školski neuspjeh. Istraživanjem se željelo otkriti pojavnost depresivnih simptoma kod učenika Škole za primalje te utjecaj depresivnih simptoma na zadovoljstvo školskim uspjehom. U travnju 2024. godine provedeno je istraživanje na uzorku od 165 učenika Škole za primalje. Podatci su prikupljeni putem anonimnog anketnog upitnog obrasca izrađenog u Microsoft Formsu. Ovim istraživanjem došli smo do zaključka da postoji međusobno djelovanje mentalnog zdravlja i školskih postignuća kod učenika u Školi za primalje. Više od polovice ispitanika navelo je da osjeća neke od tipičnih i tjelesnih simptoma depresije. Svojim školskim uspjehom u potpunosti ili uglavnom nije zadovoljno 31,52 % učenika. Škole imaju ključnu ulogu u prepoznavanju mentalnih poteškoća jer imaju dugoročan pristup učenicima u kritičnim razdobljima njihova razvoja, zapošljavaju stručnjake sposobne za prepoznavanje i poduzimanje odgovarajućih intervencija te se nalaze na spoju sustava obitelj – škola – zajednica.

Ključne riječi: depresija; adolescencija; školski uspjeh

UVOD

Za depresija, koja je stanje kontinuirano sniženog raspoloženja i gubitka energije, što utječe na misli, ponašanje, osjećaje i fizičko stanje osobe (Vulić-Prtorić, 2004, prema MKB-10) kaže se da je bolest s tisuću lica i svrstava se među najčešće poremećaje današnjice (Jakovljević, 2003).

Iako se donedavno depresija smatrala poremećajem koji pogađa osobe zrele i starije životne dobi, istraživanja su pokazala da se ovaj poremećaj sve više pojavljuje kod djece, adolescenata te ljudi mlađe životne dobi (Begić, 2014). Adolescencija je burno razdoblje u kojem se postiže psihosocijalna zrelost, formira se identitet, razrješavaju se

krize ranijih razvojnih faza (*The Free Dictionary*. Adolescence, Lacković-Grgin, 2006). „Mnogi razvojni zadaci koje adolescencija stavlja ispred mladog čovjeka mogu u slučaju neuspjeha u njihovom ostvarivanju potaknuti depresiju“ (Majić i dr., 2013: 190). Ako se krize adekvatno ne razriješe, djelovanjem nasljednih ili različitih psiholoških, emocionalnih i socijalnih čimbenika, dolazi do razvoja depresije. Simptomi koji se manifestiraju kod depresivnog adolescenata mogu biti različitog intenziteta, mogu trajati kratko, a mogu biti prisutni i tijekom cijelog života (Nikolić i sur., 2004). Kod adolescenata, depresija nosi veliki rizik za razvoj delinkventnog ponašanja, zloupotrebu sredstava ovisnosti i alkohola, školski neuspjeh i pokušaj suicida. Za zdravi kognitivni, emocionalni i socijalni razvoj važna je svakodnevna komunikacija i interpersonalni odnosi adolescenta s vršnjacima (Lacković-Grgić, 2006). Školski neuspjeh ili školska neprilagođenost često je prvi signal da se nešto ”događa” s adolescentom (Graovac, 2010). Brojna istraživanja su potvrdila da za razvoj depresije kod mlade osobe bitnu ulogu imaju negativni životni događaji, teškoće u uspostavljanju odnosa s drugima, nedostatak socijalnih vještina te pesimizam kao kognitivni stil (Spence, Sheffield, Donovan, 2003). Učenici koji pokazuju simptome depresije često imaju poteškoće u

održavanju društvenih veza s vršnjacima, pokazujući razdražljivost, ravnodušnost ili probleme u ponašanju kojim se otuđuju od svojih kolega iz razreda, pridonoseći time još više osjećajima nepovezanosti, otuđenosti i depresije (Brière, Pascal, Dupéré, Janosz, 2013; Rudan, Tomac, 2009). Simptomi poput osjećaja tuge, nemogućnost uživanja u ugodnim aktivnostima, povećana aktivnost ili povlačenje, razdražljivost, pritužbe na tjelesne tegobe kao što su glavobolja i bolovi u trbuhu, česta izostajanja iz škole ili školski neuspjeh, smanjena volja za učenjem, trajna dosada, manjak energije, loša koncentracija, promjene u navikama vezanim uz prehranu ili spavanje, ako su intenzivni i/ili dugotrajni, ukazuju na depresiju kod adolescenta (Briere i dr., 2013: 131). Humanistički pristup obrazovanju prema Maslowu i Rogersu, podrazumijeva da obrazovanje mora isticati važnost cijele osobe, osobnog razvoja, učeničkog svjetonazora te koncepciju osobnog djelovanja i mogućnosti izbora (Kyriacou, 1995). Istraživanja pokazuju da što je bolje socio-edukacijsko okruženje u školi (socijalna klima, klima u razredu, mogućnosti učenja, pravednost u ocjenjivanju, jasna školska pravila, školska sigurnost) potencijalno se smanjuje rizik od pojave depresivnih simptoma kod adolescenata (Briere i dr., 2013;131). Upravo pozitivno, koherentno i sigurno

školsko okruženje može predstavljati zaštitni čimbenik za pojačanu promjenu raspoloženja i ranjivosti. Učitelji svojim autoritativnim, demokratskim ili dosljednim pristupom i jačanjem suradnje s učenicima mogu pridonijeti prilagodbi i boljem školskom uspjehu učenika u fazi adolescencije. Istraživanja povezanosti školskog postignuća i mentalnog zdravlja upozoravaju na snažno međusobno djelovanje, školski neuspjeh može biti okidač za javljanje različitih simptoma psihopatologije, a simptomi psihopatologije mogu ometati procese učenja i dovesti do školskog neuspjeha, drugih zdravstvenih problema ili zlorabe sredstava ovisnosti (Vulić-Protić, Lončarević, 2016). Budući da je depresija multifaktorijalna bolest, koja ostavlja brojne posljedice na daljnje fizičko i psihičko zdravlje adolescenta, naglasak je na prevenciji. Stoga je važna educiranost nastavnika o rizičnim i zaštitnim faktorima za depresiju koji se mogu naći u školskom, obiteljskom i društvenom okruženju kako bi se moglo multifaktorijalno i prevenirati.

Istraživanjem se željelo utvrditi postoji li međusobno djelovanje mentalnog zdravlja i školskih postignuća kod učenika u Školi za primalje kroz dva istraživačka pitanja kako bi nastavnici mogli preventivno djelovati.

P1: Kolika je pojavnost depresivnih simptoma kod učenika Škole za primalje?

P2: Postoji li korelacija između depresivnih simptoma i zadovoljstva školskim uspjehom?

ISPITANICI I METODE

Istraživanje je provedeno u travnju 2024. godine na uzorku od 165 učenika Škole za primalje: (1 učenik i 165 učenice). Podatci su prikupljeni putem anketnog upitnog obrasca (Tablica 3) za vlastite potrebe izrađenog u Microsoft Formsu. Sudjelovanje u istraživanju je bilo dobrovoljno i anonimno. Stavovi učenika prikupljeni su s pomoću Likertove ljestvice koja je obuhvaćala 17 pitanja. Prva dva pitanja su demografske prirode, sljedećih šest pitanja odnosi se na simptome depresije, zadnjih sedam na povezanost depresivnih simptoma i školskog uspjeha. Učenici su odgovarali na pitanja tako da su označili broj koji se najviše odnosi na njih, s time da se 1 uopće ne odnosi na pojedinačnog učenika, a 5 u potpunosti prikazuje učenikove osjećaje ili stavove. Za obradu prikupljenih podataka korištena je deskriptivna statistika.

Tablica 1: Pitanja anketnog upitnika

1.	Kojeg si spola?
2.	U koji razred ideš?
3.	Moje samopouzdanje i samopoštovanje je jako nisko.
4.	Gubim/izgubila sam interes i uživanje u svojim starim hobijima.
5.	Bez razloga ili najmanje sitnice osjećam se razdražljivo, ljutito ili iziritirano.
6.	Imam tjelesne simptome poput glavobolje, bolova u trbuhu ili drugih zdravstvenih tegoba za koje nije nađen uzrok.
7.	Imam poteškoće s apetitom; jedem premalo ili stalno nešto jedem.
8.	Imam poteškoće sa spavanjem, teško usnim ili se budim po noći.
9.	Kod obavljanja uobičajenih dnevnih i školskih zadataka osjećam nemir ili usporenost.
10.	Teško se koncentriram na praćenje nastave i učenje.
11.	Teško se pokrenem i natjeram na obavljanje školskih obveza.
12.	Osjećam se jako umorno i nezainteresirano za učenje.
13.	Samookrivljujem se ako dobijem lošu ocjenu ili napravim nešto krivo.
14.	Uspoređujem se s drugim vršnjacima, ali unatoč svojim uspjesima za sebe imam stalno osjećaj manje vrijednosti.
15.	Ne osjećam se sposobnom suočiti se sa svakodnevnim poteškoćama u školi i obitelji.
16.	Zadovoljan/a sam svojim školskim uspjehom.
17.	Zadovoljan / zadovoljna sam svojim doprinosom (angažmanom) na kliničkoj nastavi / vježbama u kabinetu.

REZULTATI ISTRAŽIVANJA

Istraživanje je obuhvatilo 165 ispitanika, učenika Škole za primalje. Ženskog spola je 164 (ili 99 %) ispitanika, dok je jedan ispitanik muškog spola, što iznosi 1 % (Tablica 2).

Tablica 2: Raspodjela ispitanika prema spolu

Kojeg si spola?	Sudionici (N)	Postotak (%)
Muškog	1	1,0
Ženskog	164	99,0
Ukupno	165	100,0

Od ukupno 165 ispitanika, 41 (ili 24,85 %) pohađa prvi razred, 35 (ili 21,21 %) ispitanika pohađa drugi razred, 45 ispitanika (ili 27,27 %) pohađa treći razred, dok je iz četvrtog razreda 44 ispitanika (ili 26,67 %) (Tablica 3).

Tablica 3: Raspodjela ispitanika prema razredu koji pohađaju

U koji razred ideš?	Sudionici (N)	Postotak (%)
Prvi razred	41	24,85
Drugi razred	35	21,21
Treći razred	45	27,27
Četvrti razred	44	26,67
Ukupno	165	100,0

Odgovorom nikada na tvrdnju moje samopouzdanje i samopoštovanje je jako nisko je odgovorilo 36 (ili 21,82 %) ispitanika, 37 (ili 22,42 %) ispitanika je odgovorilo da je rijetko njihovo samopouzdanje i samopoštovanje jako nisko. 18 (ili 29,09 %) ispitanika je odgovorilo da je rijetko njihovo samopouzdanje i samopoštovanje jako nisko, 20 (ili 12,12 %) ispitanika je odgovorilo da je često samopouzdanje i samopoštovanje jako nisko, dok je 24 (ili 14,55 %) ispitanika odgovorilo da je samopouzdanje i samopoštovanje jako nisko (Tablica 4).

Tablica 4: Moje samopouzdanje i samopoštovanje je jako nisko

Odgovor	Sudionici (N)	Postotak (%)
Nikada	36	21,82
Rijetko	37	22,42
Ponekad	48	29,09
Često	20	12,12
Uvijek	24	14,55
Ukupno	165	100

Interes i uživanje u svojim hobijima nikada ne gubi 24 (ili 14,55 %) ispitanika, 22 ili (13,33 %) ispitanika je odgovorilo da rijetko gubi interes i uživanje u svojim hobijima. 32 (ili 19,39 %) ispitanika ponekad gubi interes i uživanje u svojim hobijima, njih 39 (ili 23,64 %) često gubi

interes i uživanje u svojim hobijima, dok 48 (ili 29,09 %) uvijek gubi interes i uživanje u svojim hobijima (Tablica 5).

Tablica 5: Gubim interes za svoje stare hobije i ne uživam više u njima

Odgovor	Sudionici (N)	Postotak (%)
Nikada	24	14,55
Rijetko	22	13,33
Ponekad	32	19,39
Često	39	23,64
Uvijek	48	29,09
Ukupno	165	100

Odgovorom nikada na tvrdnju bez razloga ili zbog najmanje sitnice osjećam se razdražljivo, ljutito ili iziritirano odgovorilo je 23 (ili 19,94 %) ispitanika, dok je 35 (ili 21,21 %) ispitanika odgovorilo rijetko. Odgovorom ponekad se bez razloga ili zbog najmanje sitnice osjećam razdražljivo, ljutito ili iziritirano odgovorilo je 32 (ili 19,39 %) ispitanika, 28 (ili 16,97 %) ispitanika je odgovorilo da se često bez razloga ili zbog najmanje sitnice osjećaju razdražljivo, ljutito ili iziritirano, a uvijek se bez razloga ili zbog najmanje sitnice osjeća razdražljivo, ljutito ili iziritirano 47 (ili 28,49 %) ispitanika (Tablica 6).

Tablica 6: Bez razloga ili zbog najmanje sitnice osjećam se razdražljivo, ljutito ili iziritirano

Odgovor	Sudionici (N)	Postotak (%)
Nikada	23	13,94
Rijetko	35	21,21
Ponekad	32	19,39
Često	28	16,97
Uvijek	47	28,49
Ukupno	165	100

Odgovorom *nikada* na tvrdnju imam tjelesne simptome poput glavobolje, bolova u truhu ili drugih zdravstvenih tegoba za koje nije nađen uzrok odgovorilo je 30 (ili 18,18 %) ispitanika,

dok je na isto pitanje odgovorom *rijetko* odgovorilo 22 (ili 13,13 %) ispitanika. Odgovorom *ponekad* na tvrdnju imam tjelesne simptome poput glavobolje, bolova u trbuhu ili drugih zdravstvenih tegoba za koje nije nađen uzrok odgovorilo je 24 (ili 14,55 %) ispitanika, odgovorom *često* 26 (ili 15,76 %) ispitanika, a odgovorom *uvijek* na tvrdnju imam tjelesne simptome poput glavobolje, bolova u trbuhu ili drugih zdravstvenih tegoba za koje nije nađen uzrok odgovorilo je 63 (ili 38,18 %) ispitanika (Tablica 7).

Tablica 7: Imam tjelesne simptome poput glavobolje, bolova u trbuhu ili drugih zdravstvenih tegoba za koje nije nađen uzrok

Odgovor	Sudionici (N)	Postotak (%)
Nikada	30	18,18
Rijetko	22	13,13
Ponekad	24	14,55
Često	26	15,76
Uvijek	63	38,18
Ukupno	165	100

Na tvrdnju imam poteškoće s apetitom; jedem premalo ili stalno nešto jedem s odgovorom nikada odgovorilo je 29 (ili 17,58 %) ispitanika, s odgovorom rijetko je odgovorilo 16 (ili 9,69 %) ispitanika, s odgovorom ponekad odgovorilo je 29 (ili 17,58 %) ispitanika. 26 (ili 15,76 %) ispitanika je na tvrdnju imam poteškoće s apetitom; jedem premalo ili stalno nešto jedem odgovorilo često, dok je odgovorom uvijek odgovorilo 35 (ili 39,39 %) ispitanika (Tablica 8).

Tablica 8: Imam poteškoće s apetitom; jedem premalo ili stalno nešto jedem

Odgovor	Sudionici (N)	Postotak (%)
Nikada	29	17,58
Rijetko	16	9,69
Ponekad	29	17,58
Često	26	15,76
Uvijek	65	39,39
Ukupno	165	100

Na tvrdnju imam poteškoće sa spavanjem, teško usnim ili se budim po noć 41 (ili 24,85 %) ispitanika je odgovorilo nikada, rijetko je odgovorilo 19 (ili 11,51 %) ispitanika, dok je ponekad odgovorilo 33 (ili 20 %) ispitanika. S odgovorom često odgovorilo je 31 (ili 18,79 %) ispitanika, a 41 (ili 24,85 %) ispitanika odgovorilo je da uvijek ima poteškoće sa spavanjem, teško usnu ili se bude po noći (Tablica 9).

Tablica 9: Imam poteškoće sa spavanjem, teško usnim ili se budim po noći

Odgovor	Sudionici (N)	Postotak (%)
Nikada	41	24,85
Rijetko	19	11,51
Ponekad	33	20
Često	31	18,79
Uvijek	41	24,85
Ukupno	165	100

Na tvrdnju kod obavljanja uobičajenih dnevnih i školskih zadataka osjećam nemir ili usporenost nikada je odgovorilo 23 (ili 13,94 %) ispitanika, dok je s odgovorom rijetko odgovorilo 25 (ili 15,15 %) ispitanika. Ponekad kod obavljanja uobičajenih dnevnih i školskih zadataka osjeća nemir ili usporenost 55 (ili 33,33 %) ispitanika, često kod obavljanja uobičajenih dnevnih i školskih zadataka osjeća nemir ili usporenost 29 (ili 17,58 %) ispitanika, dok 33 (ili 20 %) ispitanika uvijek kod obavljanja uobičajenih dnevnih i školskih zadataka osjeća nemir ili usporenost (Tablica 10).

Tablica 10: Kod obavljanja uobičajenih dnevnih i školskih zadataka osjećam nemir ili usporenost

Odgovor	Sudionici (N)	Postotak (%)
Nikada	23	13,94
Rijetko	25	15,15
Ponekad	55	33,33
Često	29	17,58
Uvijek	33	20
Ukupno	165	100

Na tvrdnju teško se koncentriram na praćenje nastave i učenje 18 (ili 10,91 %) ispitanika je odgovorilo nikada, dok je njih 20 (ili 12,12 %) odgovorilo rijetko. Ponekad se teško koncentriram na praćenje nastave i učenje odgovorilo je 65 (ili 39,39 %) ispitanika, 33 (ili 20 %) ispitanika je odgovorilo da se često teško koncentriraju na praćenje nastave i učenje, dok je 29 (ili 17,58 %) ispitanika odgovorilo da se uvijek teško koncentriraju na praćenje nastave i učenje (Tablica 11).

Tablica 11: Teško se koncentriram na praćenje nastave i učenje

Odgovor	Sudionici (N)	Postotak (%)
Nikada	18	10,91
Rijetko	20	12,12
Ponekad	65	39,39
Često	33	20,0
Uvijek	29	17,58
Ukupno	165	100

Na tvrdnju teško se pokrenem i natjeram na obavljanje školskih obveza 11 (ili 6,67 %) ispitanika je odgovorilo nikada, dok je na 17 (ili 10,3 %) ispitanika odgovorilo rijetko. 35 (ili 21,21 %) ispitanika se ponekad teško pokrenu i natjeraju na obavljanje školskih obveza, 48 (ili 29,09 %) ispitanika se često teško pokrenu i natjeraju na obavljanje školskih obveza, a 54 (ili 32,73 %) ispitanika se uvijek teško pokrenu i natjeraju na obavljanje školskih obveza (Tablica 12).

Tablica 12: Teško se pokrenem i natjeram na obavljanje školskih obveza

Odgovor	Sudionici (N)	Postotak (%)
Nikada	11	6,67
Rijetko	17	10,3
Ponekad	35	21,21
Često	48	29,09
Uvijek	54	32,73
Ukupno	165	100

Od 165 ispitanika, njih 7 (ili 4,24 %) je odgovorilo da se nikada ne osjeća jako umornim i nezainteresiranim za učenje, 31 (ili 18,79 %) ispitanika se rijetko osjeća umorno i nezainteresirano za učenje, 57 (ili 34,55 %) ispitanika je odgovorilo da se ponekad osjeća umorno i nezainteresirano za učenje, 37 (ili 22,42 %) ispitanika je odgovorilo da se često osjećaju umorno i nezainteresirano za učenje, dok je 33 (ili 20 %) ispitanika odgovorilo da se u uvijek osjećaju umorno i nezainteresirano za učenje (Tablica 13).

Tablica 13: Osjećam se jako umorno i nezainteresirano za učenje

Odgovor	Sudionici (N)	Postotak (%)
Nikada	7	4,24
Rijetko	31	18,79
Ponekad	57	34,55
Često	37	22,42
Uvijek	33	20
Ukupno	165	100

Na tvrdnju samookrivljujem se ako dobijem lošu ocjenu ili napravim nešto krivo odgovorom nikada odgovorilo je 20 (ili 12,12 %) ispitanika, također je odgovorom rijetko odgovorilo 20 (ili 12,12 %) ispitanika. 46 (ili 27,88 %) ispitanika je odgovorilo ponekad se samookrivljuju ako dobiju lošu ocjenu ili naprave nešto krivo, 38 (ili 23,03 %) ispitanika je odgovorilo da se često samookrivljuju ako dobiju lošu ocjenu ili naprave nešto krivo, dok se 41 (ili 24,85 %) ispitanika uvijek samookrivljuju ako dobiju lošu ocjenu ili naprave nešto krivo (Tablica 14).

Tablica 14: Samookrivljujem se ako dobijem lošu ocjenu ili napravim nešto krivo

Odgovor	Sudionici (N)	Postotak (%)
Nikada	20	12,12
Rijetko	20	12,12
Ponekad	46	27,88
Često	38	23,03
Uvijek	41	24,85

Ukupno	165	100

Na tvrdnju uspoređujem se s drugim vršnjacima, ali unatoč svojim uspjesima za sebe imam stalno osjećaj manje vrijednosti 43 (ili 26,06 %) ispitanika je odgovorilo da nikada, rijetko je odgovorilo 33 (ili 20 %) ispitanika, dok je ponekad odgovorilo 38 (ili 23,03 %) ispitanika. 24 (ili 14,55 %) ispitanika je odgovorilo da se često uspoređuju s drugim vršnjacima, unatoč svojim uspjesima za sebe imaju stalno osjećaj manje vrijednosti, dok je 27 (ili 16,36 %) ispitanika odgovorilo da se uvijek uspoređuju s drugim vršnjacima, unatoč svojim uspjesima za sebe imaju stalno osjećaj manje vrijednosti (Tablica 15).

Tablica 15: Uspoređujem se s drugim vršnjacima, ali unatoč svojim uspjesima imam stalno osjećaj manje vrijednosti

Odgovor	Sudionici (N)	Postotak (%)
Nikada	43	26,06
Rijetko	33	20
Ponekad	38	23,03
Često	24	14,55
Uvijek	27	16,36
Ukupno	165	100

Odgovorom nikada na tvrdnju ne osjećam se sposobnim / sposobnom suočiti se sa svakodnevnim poteškoćama u školi i obitelji odgovorilo je 20 (ili 12,12 % ispitanika, na istu tvrdnju odgovorom rijetko odgovorilo je 29 (ili 17,58%) ispitanika, a ponekad je odgovorilo 38 (ili 23,03 %) ispitanika. Odgovorom često na tvrdnju ne osjećam se sposobnim / sposobnom suočiti se sa svakodnevnim poteškoćama u školi i obitelji odgovorilo je 36 (ili 21,82 %) ispitanika, dok je na istu tvrdnju s odgovorom uvijek odgovorilo 42 (ili 25,45 %) ispitanika (Tablica 16).

Tablica 16: Ne osjećam se sposobnim / sposobnom suočiti se sa svakodnevnim poteškoćama u školi i obitelji

Odgovor	Sudionici (N)	Postotak (%)
Nikada	20	12,12
Rijetko	29	17,58

Ponekad	38	23,03
Često	36	21,82
Uvijek	42	25,45
Ukupno	165	100

Na tvrdnju zadovoljan / zadovoljna sam sa svojim školskim uspjehom 19 (ili 11,57 %) ispitanika je odgovorilo nikada, 33 (ili 20 %) ispitanika je odgovorilo rijetko, dok je 47 (ili 28,49 %) ispitanika odgovorilo ponekad. Na istu tvrdnju s odgovorom često je odgovorilo 35 (ili 21,21 % ispitanika, a uvijek je zadovoljno svojim školskim uspjehom 31 (ili 18,79 %) ispitanika (Tablica 17).

Tablica 17: Zadovoljan / zadovoljna sam sa svojim školskim uspjehom

Odgovor	Sudionici (N)	Postotak (%)
Nikada	19	11,51
Rijetko	33	20
Ponekad	47	28,49
Često	35	21,21
Uvijek	31	18,79
Ukupno	165	100

Mali broj ispitanika, samo 3 (ili 1,82 %) je na tvrdnju zadovoljan / zadovoljna sam svojim doprinosom (angažmanom) na kliničkoj nastavi / vježbama u kabinetu odgovorilo odgovorom nikada, odgovorom rijetko je odgovorilo 12 (ili 7,27 % ispitanika, dok je odgovorom rijetko odgovorilo 32 (ili 19,39 %). Svojim doprinosom (angažmanom na kliničkoj nastavi ili vježbama u kabinetu često je zadovoljno 44 (ili 26,67 %) ispitanika, dok je uvijek zadovoljno 74 (ili 44,85 %) ispitanika (Tablica 18).

Tablica 18: Zadovoljan / zadovoljna sam svojim doprinosom na kliničkoj nastavi / vježbama u kabinetu

Odgovor	Sudionici (N)	Postotak (%)
Nikada	3	1,82

Rijetko	12	7,27
Ponekad	32	19,39
Često	44	26,67
Uvijek	74	44,85
Ukupno	165	100

ZAKLJUČAK

Omjer pojave depresije u adolescenciji između mladića i djevojaka je 1:2. U istraživanju je sudjelovalo 99 % učenica. Statistički gledano u Školi za primalje omjer je veći u korist djevojaka zbog toga što je većinom pohađaju djevojke. Na tvrdnju moje samopouzdanje i samopoštovanje je jako nisko s odgovorima uvijek i često odgovorilo je 26,67 % . Kada se uzmu u obzir i odgovori na tvrdnju uspoređujem se s drugim vršnjacima, ali unatoč svojim uspjesima za sebe imam stalno osjećaj manje vrijednosti na koje je s uvijek i često odgovorilo 30,91 % učenika zaključujemo da dio učenika svakodnevno ima problem s niskim samopouzdanjem i zbog toga je vrlo nesigurno. Adolescenti uslijed sazrijevanja često mijenjaju svoje interese. 52,73 % učenika je na tvrdnju gubim interes i uživanje u svojim starim hobijima odgovorilo uvijek i često. Adolescencija je burno razdoblje postizanja psihosocijalne zrelosti i formiranja identiteta koje uključuje i neprikladna reagiranja adolescenata na različite

situacije. Na tvrdnju bez razloga ili zbog najmanje sitnice osjećam se razdražljivo, ljutito ili iziritirano 45,46 % učenika je odgovorilo uvijek i često.

Depresiju prate i tjelesni simptomi kao što su glavobolja i bol u trbuhu nepovezana s nekom drugom bolesti. Više od polovice učenika, čak 53,94 % je odgovorilo da uvijek i često imaju tjelesne simptome poput glavobolje, bolova u trbuhu ili drugih zdravstvenih tegoba za koje nije nađen uzrok. Također, više od polovice učenika njih 55,15 % je odgovorilo da uvijek i često imaju poteškoće s apetitom; jedu premalo ili stalno nešto jedu. Kod ovih učenika osim simptoma depresije možemo očekivati i poremećaje prehrane u vidu pretilosti ili pothranjenosti. 43,64 % učenika je navelo da uvijek i često imaju poteškoće sa spavanjem, često se bude noću ili teško usnu. Manjak sna kod adolescenata, a optimalno bi bilo u toj dobi 9 sati sna, povezan je s lošijim školskim uspjehom.

Na tvrdnje obavljanja uobičajenih dnevnih i školskih zadataka osjećam nemir ili usporenost i teško se koncentriram na

praćenje nastave i učenje s odgovorima uvijek i često je odgovorio isti postotak učenika 37,58 %. Danas kada su adolescentima na raspolaganju razni distraktori teško se koncentriraju na „neprivlačne zadatke“ kao što je učenje. Čak 61,82 % učenika je odgovorilo da se uvijek i često teško pokrenu i natjeraju na obavljanje školskih obveza. 42,42 % učenika je odgovorilo da se uvijek i često osjećaju jako umorno i nezainteresirano za učenje. Svakodnevno osjećanje neuspjeha u školi kod adolescenata može dovesti do javljanja različitih simptoma psihopatologije. 47,88 % učenika je odgovorilo da se uvijek i često samookrivljuju ako dobiju lošu ocjenu ili naprave nešto krivo. Visok postotak, čak 47,27 % učenika je navelo da se uvijek i često ne osjećaju sposobnim suočiti se sa svakodnevnim poteškoćama u školi i obitelji. Zato obrazovanje kako navode Maslow i Rogers mora biti temeljeno na humanističkom pristupu pri čemu se mora isticati važnost cijele osobe. Na tvrdnju

zadovoljan / zadovoljna sam sa svojim školskim uspjehom 31,51 % učenika je odgovorilo nikada i rijetko, za razliku od zadovoljstva svojim doprinosom (angažmanom) na kliničkoj nastavi / vježbama u kabinetu na koju je 9,09 % učenika odgovorilo nikada i rijetko. Ovim možemo zaključiti da je učenicima teže savladavati teorijsko gradivo na nastavi, za razliku od praktičnog učenja na kliničkoj nastavi ili vježbama u kabinetu. Strukovne škole, kao što je Škola za primalje naglasak bi trebale staviti na stručno znanje koje se stječe praktičnim radom. Prepoznavanje depresije u školama od najveće je važnosti, kao i procjena i liječenje koji slijede nakon prepoznavanja. Škole imaju ključnu ulogu jer imaju dugoročan pristup učenicima i adolescentima u kritičnim razdobljima njihovog razvoja, zapošljavaju stručnjake za mentalno zdravlje sposobne za prepoznavanje, poduzimanje odgovarajućih intervencija te se nalaze na spoju sustava obitelj – škola – zajednica.

LITERATURA

1. Vulić-Prtorić, A. 2004. *Depresivnost u djece i adolescenata*. Naklada Slap. Zagreb.
2. Jakovljević, M. 2003. *Depresivni poremećaji: od ranog prepoznavanja do uspješnog liječenja*. Pro Mente. Zagreb.
3. Begić, D. 2014. *Psihopatologija*. 2. izd. Medicinska naklada. Zagreb.

4. The Free Dictionary. Adolescence. Farlex. Pennsylvania. 2020. <https://medical-dictionary.thefreedictionary.com/adolescence> (pristupljeno 1. listopada 2024.)
5. Lacković-Grgin, K. 2006. *Psihologija adolescencije: Psihosocijalni pristup adolescenciji*. Naklada Slap. Jastrebarsko.
6. Majić, G., Bokić-Sabolić, A., Škrinjarić, J., Begovac, I. 2013. Smjernice za dijagnosticiranje i liječenje depresije u djece i adolescenata. *Medix*, 106, 189-192.
7. Nikolić, S i sur. 2004. *Dječja i adolescentna psihijatrija*. Školska knjiga. Zagreb.
8. Graovac, M. 2010. Adolescent u obitelji. *Medicina Fluminensis*, 46, 261-266.
9. Spence, SH., Sheffield, JK., Donovan, CL. 2003. Preventing adolescent depression: an evaluation of the problem solving for life program. *J. Consult Clin Psychol*, 71/1, 3-13.
10. Rudan, V., Tomac, A. 2009. Depresija u djece i adolescenata. *Medicus*, 265/2, 173-179.
11. Brière, N.F, Pascal, S., Dupéré, V., Janosz, M. 2013. School environment and adolescent depressive symptoms: a multilevel longitudinal study. *Pediatrics*, 131/3-e, 702-708.
12. Kyriacou, C. 1995. *Temeljna nastavna umijeća: metodički priručnik za uspješno poučavanje i učenje*. Educa. Zagreb.
13. Vulić-Prtorić, A., Lončarević, I. 2016. Školski uspjeh i mentalno zdravlje: od relacija do intervencija. *Napredak*, 157/3, 301-324.

SUMMARY

OCCURRENCE AND CORRELATION OF DEPRESSION SYMPTOMS AND SCHOOL SUCCESS

Depression is a state of continuous low mood and loss of energy that affects a person's thoughts, behavior, feelings and physical condition. Depression in adolescents can weaken cognitive, social and emotional development and carries a high risk for school failure. The aim of the research was to find out the incidence of depressive symptoms among students of the School of Midwives and the influence of depressive symptoms on satisfaction with school performance. In April 2024, a survey was conducted on a sample of 165 students of the School of Midwives. The data was collected through an anonymous questionnaire created in Microsoft Forms. Through this research, we have come to the conclusion that there is an interaction between mental health and school achievements among students in the School of Midwives. More than half of the respondents stated that they feel some of the typical and physical symptoms of depression. 31.52% of students are completely or mostly not satisfied with their school performance. Schools have a key role in recognizing mental disabilities because they have long-term access to students in critical periods of their development, employ experts capable of recognizing and taking appropriate interventions, and are at the junction of the family-school-community system.

Key words: depression; adolescence; school success